

Για τον Πέρη Ιερεμιάδη - Σταμάτης Μαυροειδής - Απριλίου 2006

Το παρόν κείμενο του Σταμάτη Μαυροειδή δημοσιεύτηκε στην Αυγή κατά τη διάρκεια της έκθεσης του Πέρη Ιερεμιάδη το 2006 στην γκαλερί Astra (ένα χρόνο πριν το χαμό του Πέρη).

Για τον Πέρη Ιερεμιάδη Σταμάτης Μαυροειδής Απριλίου 2006

«Με συγχωρείς που δεν έγινε το δικό σου»
μου είπες όταν τελειώσαμε την κουβέντα μας στη γκαλερί.
Μετά λόγου γνώσεως επαναλαμβάνω τη φράση σου αν και εγώ θα προτιμούσα να είχε γίνει το δικό σου.
Σε φιλώ και σ' ευχαριστώ

Σταμάτης Μαυροειδής

«Ζοφερά είναι τα πράγματα
μόνο στην επιφάνεια,
πρέπει να εισβάλεις
στο βάθος τους
να αναζητείς την αλήθεια
όσο πικρή κι αν είναι...»

ΠΕΡΗΣ ΙΕΡΕΜΙΑΔΗΣ

Τα μεγάλα έργα τελειώνουν με απορία...

«Μα σβύσανε μεσ' τους αιώνες, οι σκοτεινές εκείνες – πες άγριες απλές ψυχές πάλαι ποτέ οικητόρων, που τα πέτρινα αγνάρινα τους φυσικό να μας ξυπνάνε σήμερα τη συμπάθεια...»

Γράφει σ' ένα βιβλίο του ο ξεχασμένος σήμερα Καλύμνιος συγγραφέας Γιάννης Κλ. Ζερβός.

Σβήσανε πράγματι. Υπέκυψαν, - ορθότερο – κάτω από την αδιάλειπτη προπαγάνδα του «ορθού λόγου» ενός αυτοτελούς αυταρέσκου και υπεροπτικού πολιτισμού. Ενός πολιτισμού που μετέρχεται κάθε προπαγάνδα, επιβάλλει χωρίς αντίλογο την οικουμενική μονομέρεια των αξιών και των αξιώσεών του.

Το λυκαυγές του 21ου αιώνα, συνέπεσε με το θρίαμβο των δημοκρατικών κατακτήσεων και πολλών άλλων «θαυμαστών επιτευγμάτων», η ειρωνεία όμως είναι πως όλο και πιο συχνά, όλο και πιο πολλοί φαίνεται να απομακρύνονται από τον τεχνολογισμό, να ανακαλούν με συμπάθεια τις πηγές : τον λησμονημένο, ποιητικό κόσμο, τις αρχές και τις αφετηρίες του, τους ανθρώπους, τους μύθους και τα σύμβολά του.

Τον ανακαλούν άραγε για ποιους λόγους ; Μα διότι, η φιλοσοφία του πολιτισμού που λατρεύει την κατανάλωση και την ευμάρεια, δεν κατάφερε να δώσει πειστικές εξηγήσεις, δεν φώτισε κρίσιμα ερωτήματα του ανθρώπου, περιόρισε ασφυκτικά, αν δεν διέγραψε ήδη τον «άλλο», κάθε άλλον, πολιτισμό ή άνθρωπο. Δεν είναι στις στοχεύσεις αυτού εδώ του κειμένου να προτείνει την ανασύσταση ή την αναγέννηση του παλιότερου, αξιοτιμωμένου βίου και του πολιτισμού του. Θα ξενίσει κάπως τον αναγνώστη, αλλά οι αράδες αυτές – που εγκαινιάζουν σήμερα το εικαστικό δισέλιδο της Αυγής, προλογίζουν μια έκθεση. Τον «Αη Γιώργη και τις άλλες ζωγραφίες» του Πέρη Ιερεμιάδη, που τούτες τις μέρες και μέχρι τις 17 Απριλίου εκτίθενται στη γκαλερί «Αστρα» στην οδό Καρυάτιδων κάτω από την Ακρόπολη.

Επειδή λοιπόν δεν είχαμε πειστικά ούτε επαρκή εφόδια για να σηκώσουμε το βάρος του κριτή στις ζωγραφίες του Ιερεμιάδη, προτιμήσαμε να ερμηνεύσουμε κάποια λόγια του, ό,τι εν πάσει περιπτώσει αποκομίσαμε ως απόηχο από μια-δυο σύντομες συνεντεύξεις μας μαζί του.

«Κάθε σημαντικό πράγμα (λέει ο Ιερεμιάδης) δεν πρέπει να το σχηματοποιούμε ούτε να παρασυρόμαστε από τη γοητεία του. Μόνο αν κατορθώσεις να το βαθύνεις, τότε καταλαβαίνεις την αξία, αυτό που πραγματικά φέρει. Αυτό μας αφορά πραγματικά, όχι η τέρψη του σχήματός του. Αλλιώςτε αυτός που το δημιούργησε δεν τόκανε για τέρψη, τόκανε από ανάγκη. Πράγματα της ανάγκης είναι τα μεγάλα έργα, έργα ανθρώπων τρομερα ζορισμένων από την ανέχεια και τη στέρηση που μπορούσαν όμως να τραγουδάνε... Και το τραγούδι τους αυτό ανήκει στο δράμα, εκεί είναι η έκφραση του. Αν λοιπόν αυτά τα πράγματα τα δεις σχηματικά ευνουχίζεις το δράμα, βλέπεις μόνο την κρούστα τους.

Δεν κάτω νατουραλισμό, δεν εκφράζω κάτι ρητά, Κινούμαι στο πεδίο της ποίησης και η ποίηση είναι πάντα απορητική. Η ποίηση είναι δίψα γι αλήθεια, περιέχει έρωτα γι αυτήν. Κρατά ή δεν κρατά ζωντανό το ερώτημα, αγγίζει αδιερεύνητα βάθη της ψυχής του ανθρώπου, δεν προτείνει, σου κοινωνάει ότι υποφέρει κάποιος όχι με την έννοια της παθήσεως. Υπο-φέρει, το έχει μέσα του. Οπότε αναγκαστικά είναι φανερή και κρυφή. Δεν είναι απαντητική δεν μπορεί να γίνει διάγγελμα δεν μπορεί να είναι λύση, φόρμουλα ή συμπίεσμα. Τα μεγάλα έργα τελειώνουν με απορία, αλλά η απορία είναι τόσο πλούσια που περιέχει ενίοτε απαντήσεις.

Αυτή είναι, εδώ και πολλά χρόνια η έγνοια μου, θέλω δηλαδή να διατυπώσω κάτι που αν και δεν είναι τόσο προσδιορισμένο είναι όμως τόσο συγκεκριμένο. Να το διατυπώσω αδρά όχι λεπτομερώς. Η λεπτομέρεια οδηγεί στην πολυλογία, τη ρητορεία και την επίδειξη. Το πρόβλημα είναι να εξοικονομήσεις το ζουμί των πραγμάτων όχι να τα φωτογραφίσεις.

Ένας πολύ μεγάλος θελόγος ο άγιος Γρηγόριος Παλαμάς έχει πει ότι «η ποιότης είναι πάσχουσα δεν είναι ενεργούσα».

Γιατί ; Διότι σου κοινωνεί κάτι ενώ αν ήταν ενεργούσα θα σου απαντούσε. Το να φθάσει κάποιος ή κάτι νάχει ποιότητα είναι απόρροια της παραδοχής ότι πάσχει. Δεν επιδεικνύω ως ενεργών ! Οπότε σ' αυτό το πάθος, το πολύ, δεν μπορεί να σώσει, μόνο το πυκνό, το λίγο, το αδρό.

Αδρός στην καθομιλουμένη σημαίνει μια χοντροκοπιά. Στο λεξικό λέει όμως, πως το αδρό είναι κάτι πυκνό, έντονο, δυνατό, κάτι που έχει συμπίεστεί, που λέει με λίγα λόγια το παν. Αδρό είναι εκείνο που μπορεί να περιέχει και τη μοίρα τελικά. Όλα τα μεγάλα πράγματα που γεννήθηκαν στην ποίηση δεν είναι αποφατικές απαντήσεις είναι απορητικά. Προκύπτουν από το βάσανο του ανθρώπου και των ερωτημάτων του.

ΕΝΘΕΤΟ

«Ο Ιερεμιάδης, γράφει ο Ηλίας Παπαγιαννόπουλος, ξαναβρίσκει μέσα από τα προσωπικά μονοπάτια ενός επίκαιρου βίου, μια λησμονημένη αλήθεια, που μας έρχεται από τα βάθη των εικαστικών τεχνών. «Είκω», σύμφωνα με τα λεξικά της αρχαιοελληνικής, σημαίνει μοιάζω, μιμούμαι, αλλά και υποδέχομαι, παραχωρώ. Τα πράγματα σε τούτες τις ζωγραφιές υπάρχουν έτσι ακριβώς : όχι εν εαυτώ, αλλά μαρτυρώντας τι τα ακουμπάει. Τα όρια που τα αναδεικνύουν δεν δηλώνουν χωρισμό, αλλά μια συνάντηση αυτού που βρίσκεται πέρα από αυτά. Να γιατί τα χρώματά του είναι συχνά χόματα, δηλαδή ποιότητες και όχι ιδιότητες σωμάτων : διότι δεν ζητά να αναπαραστήσει περιγραφτές οντότητες αλλά να αναδείξει ζωγραφικά το ίδιο το συμβάν ενός ανοίγματος που κάνει τα πράγματα να είναι...»